पले दाडिमादष्टौ खण्डाद् व्योषं पलत्रयम् । त्रि सुगन्धिपलञ्चैव चूर्णमेकत्र कारयेत् । तच्चूर्णं मात्रया भुक्तमरोचकहरं परम् । दीपनं पाचनं च स्यात् पीनसज्वरकासजित्" वैद्य०

दाडिमाष्टक पु० दाडिमस्य तत्त्वचः अष्टकं पलाष्टकं यत्र । दाडिमफलत्वगादियुक्ते चूर्णभेदे "कर्षोन्मिता तुगाक्षीरी चातुर्जातं द्विकार्षिकम् । यमानी धान्यका जाटी ग्रन्थिव्योषं पालांशकम् । पलानि दाडिमादष्टौ सिताया श्चैकतः कृतः । गुणैः कपित्थाष्टकवच्चूर्णोऽयं दाडिमाष्टकः" चक्रद०। कपित्थाष्टकञ्च १६६०पृ० उक्तम् तद्वत्गुण युतोऽयमिति बोध्यम् ।

दाडिमीरस पु० "दाडिमं घृतसन्तप्तं तत्र पात्रे विनिःक्षिपेत् । ततः पक्वः पटेपूत इति स्याद्दाडिमीरसः" इत्युक्ते रसभेदे

दाडिमीसार पु० दाडिमीं तच्छब्दं सरति गच्छति अण् । दाडिमवृक्षे राजनि०। [वृक्षे शब्दार्थचि० ।

दाडिम्ब पु०दा–बा०ड डस्य नेत्त्वम् । (डालिम) । ख्याते

दाडी स्त्री दल्यते फलेऽसौ दल–कर्म्मणि घञ् गौरा० ङीष् लस्य डः । दाड़िमे पा० । तस्याः फलम् । अण् तस्य हरितक्या० लुपि "हरीतक्यादि चेति" प्रकृतिलिङ्गत्वात् २तत्फलेऽपि स्त्री ।

दाढ़ा स्त्री दैप् शोधे दा–दाने सम्पदा०भावे क्विप् दे शुद्ध्यै दानाय वा ढौकते ढौक–बा०ड । १दन्तभेदे दंष्ट्रायाम् हेम० । दानाय प्रेरणे २प्रार्थनायां ३समूहे च" शब्दार्थकल्प० । स्वार्थे क कापि अत इत्त्वम् । दाढ़िका तत्रार्थे हेम० । दाढ़ायै केशसमूहाय प्रभवति ठक् । दाढिका (दाढ़ि) श्मश्रुणि । "केशेषु गृह्णतो हस्तौ छेदयेदविचारयन् । पादयोर्दाढ़िकायां च" मनुः । "दाढिकायां श्मश्रुणि" कुल्लू० ।

दाण्ड पु०स्त्री दण्डस्य इक्ष्वाकुपुत्रभेदस्यापत्यम् शिवा० अण् । १दण्डस्यापत्ये स्त्रियां ङीप् । दण्डस्य भावः पृथ्वा० । वा अण् । २दण्डभावे न० । ३आयुधजीविसङ्घभेदे । दण्डानां समूहः अञ् । ४दण्डसमूहे न० ।

दाण्ड(ण्डि)कि त्रि० "आहुस्त्रिगर्त्तषष्ठांश्च कौण्डोपरथदाण्ड(ण्डि)की । क्रोष्टुकिर्जालमालिश्च ब्रह्मगुप्तोऽथ जालकिः" सि० कौ०उक्ते त्रिगर्त्तषष्ठे आयुधजीविसङ्घभेदे ततः स्वार्थे छ । दाण्ड(ण्डि)कीय तत्रार्थे ।

दाण्डपाता स्त्री दण्डस्य पातो यस्यां तिथौ "सास्यां क्रियायाम्" पा०सूत्रेण संज्ञायां ञः । दण्डमात्रस्थतिथिभेदे ।

दाण्डाजिनिक त्रि० दण्डाजिनेन तद्धारणेनार्थानन्विच्छति "अयःशूलदण्डाजिनाभ्याम्" पा०ठञ् । मायाविनि कपटेनार्थलाभेच्छया दण्डाजिनधारिणि

दाण्डायन पु० दण्डस्य गोत्रापत्यम् नडा० फक् । दण्डगोत्रापत्ये तस्य स्थलं दाण्डिनायनस्थलम् । ग्रामभेदे "कूलसूदस्थलकर्षाः संज्ञायाम्" पा० ततः उत्तरपदस्थस्थलशब्द आद्युदात्तः" सि० कौ० ।

दाण्डिक त्रि० दण्डेन तद्धारणेन जीवति वेतना० ठञ् । दण्डधारणोपजीविनि । तस्य भावः पुरो० यक् । दाण्डिक्य तद्भावे न० । [दण्डप्रोक्तकल्पसूत्राध्यायिषु

दाण्डिन् पु० ब०व० । दण्डेन प्रोक्तमधीयते शौन० णिनि ।

दाण्डिनायन पुंस्त्री० दण्डिनो गोत्रापत्यं नडा० फक् दाण्डिनायनेत्यादिना टिलोपाभावः । दण्डिनोगोत्रापत्ये ।

दात त्रि० दाप् लवने कर्मणि क्त । १लूने, २छिन्ने । दैप्-शोधे कर्त्तरि क्त । ३शुद्धे च । दो–खण्डने इत्यस्य तु दितः दा–दाने इत्यस्य दत्त इति भेदः ।

दाति स्त्री०दैप् शोधे दाप लवने भावे क्तिच् । १शुद्धौ २छेदने दा–दाने बा०ति । ३दाने ४दत्ते च "मरुतो दातिवारः" ऋ०१।१६७।८। "दातिवारः प्रदेयजलः दत्तवरणीयहविर्लक्षणधनो वा" भा०

दातु न०दा–भावे तुन् । १दाने "कत्तस्य दातु शवसो व्युष्टौ" ऋ० १०।९९।१ "कद दातु किं दानम्" भा० "सहस्र दातु पशुमद्धिरण्यवत्" ऋ०९।७२।९। २दातरि त्रि० ।

दातृ त्रि० दा–दाने तृच् ।१दानकर्त्तरि २दानशीले च १दातृ मे भूभूतां नाथः प्रमाणीक्रियतामिति"कुमा० "कामो दाता कामः प्रतिग्रहीता कामैतत्ते" यजु०७।४८ स्त्रियां ङीप् । शीलार्थे तृचि तु न कर्म्मणि षष्ठी "स हि श्मा धन्वाक्षितं दाता न दात्या पशुः ऋ० ५।७।७। दातृधर्मश्च दानशब्दे दृश्यः ।

दात्यूह पुंस्त्री० दाप्–लवने क्तिन् दातिमूहते ऊह–अण् दो–खण्डने क्तिन् दितिं वहति वह–क ऊठ् दित्यूहः ततः स्वार्थे अण् देविकाशिंशपेत्यादिना आत्त्व १कालकण्ठके पक्षिभेदे अमरः । २जलकाके राजनि० ३चातके मेदि०४मेघे पु०शब्दर०। जातित्वे सर्वत्र स्त्रियां ङीष् । "सारसं रज्जुवालं च दात्यूहं शुकसारिके" मनुः "क्रव्यादपक्षिदात्यूहशुकप्रतुददिट्टिभान्" याज्ञ० ।